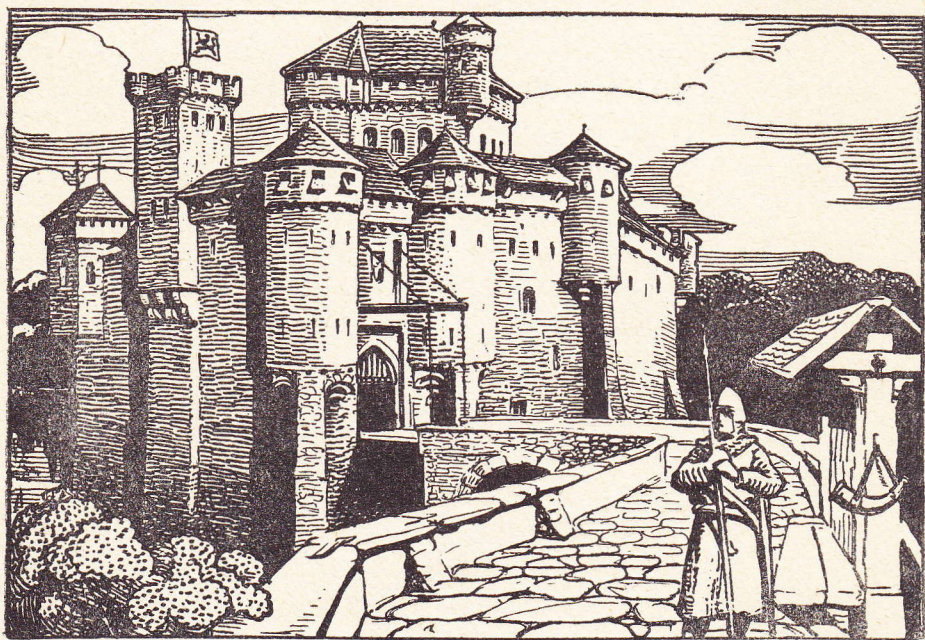

XVII.

De burg van de graven van Meersenberg was minsten zoo oud als de stad zelve en besloeg met de burgwijk eene aanzienlijke uitgestrektheid gronds. In den beginne bestond, hij uit de slotgebouwen, waarboven de wachttoren of donjoen zich verhief. Rondom dit machtige steenen gebouw strekte zich het slotplein uit, omgeven door een hoog en dicht aaneengesloten paalwerk. Achter dit paal- of liever balkwerk was eene breede gracht, waarover eene planken brug, die des nachts of in tijd van gevaar opgehaald

Kasteel van Graaf Hugo.

werd. Buiten dezen eersten versterkingsgordel strekte zich een tweede slotplein uit dat evenals het binnenplein door paalwerk en gracht omgeven was. Daar zag men vroeger tal van lage woningen en gebouwen van hout: de hondenhokken, de stallingen, de duiventillen; verders arbeidershutten, werkplaatsen, het bakhuis, het brouwhuis, het waschhuis en dies meer. Later, onder de voorzaten van graaf Hugo, werd het paalwerk, dat het binnenplein omsloot, door hooge, dikke, muren vervangen, welke geheel

van steen opgetrokken waren. Waar eertijds de eenvoudige houten ophaalbrug was, verrees er nu een machtig gevaarte, van hoektorens voorzien en met kanteelen bekroond, waaronder de breede poort zich welfde. Voor deze poort bevond zich de valbrug, welke bij middel van kettingen over de diepe slotgracht kon neergelaten worden; onder het gewelf werd, in oogeblikken van gevaar, de stormegge, een soort van ijzeren hek, neergelaten.

Ook het buitenste slotplein had groote veranderingen ondergaan. De oude gracht was gedempt, maar het paalwerk was vervangen door eenen hoogen, zes voet dikken ringmuur, waarin langs de stadszijde twee groote, ijzeren poorten aangebracht waren, welke langs weerszijden door wachtposten verdedigd werden. Binnen dezen ringmuur strekte zich de burgwijk uit. Daar bevonden zich, meestal tegen den muur aanleunend, de woningen van de dienstknechten en krijgslieden van den graaf, evenals de meeste der gebouwen, welke wij reeds genoemd hebben. Rondom de grachten van den brug strekte zich eene minstens honderd meters breede vlakte uit, het burgplein genoemd. Werd het kasteel aangevallen dan moest de vijand zonder de minste bedekking over dit plein, dat geheel en al bestreken werd door de verdedigingswerken van het kasteel.

Wij hebben deze bondige beschrijving noodig geacht om onze lezers een duidelijk denkbeeld te geven van de plaats, waar het derde tafereel van den strijd zich ontrolde.

* * *

Het burgplein was vol gewapenden. Recht voor de slotpoort hadden de speerruiters post gevat, ten getale van ongeveer honderd vijftig, in twee groepen verdeeld. Onbeweeglijk op hunne slagpaarden, het breede zwaard in de zijde en de speer tegen de knie, stonden zij daar als reusachtige luchterbeelden. Links en rechts bevonden zich talrijke scharen piekeniers en boogschutters.

Dit kleine leger, minstens acht honderd man sterk, was samengesteld uit krijgslieden van den graaf en eenige hulpbenden, door bevriende naburen te zijner beschikking gesteld.

Te midden van het plein vertoonde zich eene schitterende ruitergroep. Het waren graaf Hugo, Boso van Gellenghe, de heer van Moerheim, ridder Servaas Melissen en eenige andere voorname edelen. Hunne helmen en maliënkolders flikkerden in het zonnelicht; hunne met goud geboorde wapenrokken waren van het fijnste laken; bij de meesten waren de zadel, de schacht der lans en het schild met helle kleuren beschilderd, bij allen fonkelden aan de voeten de gouden sporen, het teeken der ridderlijke waardigheid. Hunne paarden waren met zijden dekkleeden omhangen, waarop hun geslachtswapen geborduurd was. Onder dit dekkleed bevond zich een ander, bestaande uit sterke maliën of fijn gevlochten lederen

riempjes, waarop ijzeren platen vastgemaakt waren. De kop der edele dieren was beschermd door kunstig gesmeedde voorhoofdsplaten.

Ongeduldig keek de graaf bijwijlen omhoog naar den slottoren, vanwaar de wachter met zijn hoorn den aanvang der vijandelijkheden binnen en buiten de stad zou aankondigen.

— Bij al de duivels der hel! bromde hij. Nooit heeft mij de tijd zóó lang toegeschenen! Is die kerel daarboven in slaap gevallen? Zoo dat waar was, deed ik hem van de tinne naar beneden smijten! Ik brand van ongeduld!

— Wij deelen dit ongeduld, heer graaf, en trachten naar het oogenblik, waarop wij het zwaard uit de scheede zullen trekken. Maar men moet de zaken hunnen tijd geven. Op dit oogenblik zijn volgens mijne berekening onze vrienden op weg naar het raadhuis en bevinden die van buiten zich vóór de muren. Wij moeten wachten tot dat op die twee plaatsen het spel aan den gang is. Als de wagen vóór de paarden gespannen wordt, blijft hij in het spoor zitten.

— Goed gesproken, heer Boso!

— Ik kan niet begrijpen, riep Moerheim, dat Gellenghe zoo kalm kan blijven!

De vertrouweling van graaf Hugo begon te lachen.

— Waarde, Moerheim, met kalmte en overleg komt men veel verder dan met opvliedigheid.

Terwijl de ridders aldus praatten was een der poortwachters genaderd.

— Wat is er?

— Edele heer, voor de poort staan drie gewapende poorters, welke verlangen . . . . .

— Schiet hun elk een pijl door de romp!

— Zij zeggen dat zij u belangrijke mededeelingen te doen hebben . . .

— Breng ze hier!

De soldenier spoedde zich naar de poort. Eene poos daarna krijschte deze op hare hingsels om doortocht te verleenen aan Jacob en zijne beide zoons.

De graaf reed op hen toe.

— Wie zijt ge, vroeg hij barsch, en wat brengt . . . . Doch plotseling den droogscheerder herkenkend:

Gij hier? En nu? Voor den drommel, snaak, wat beteekent dat?

— Dat beteekent, genadige heer, dat ons opzet ontdekt is.

— Wat wilt ge zeggen?

— Ik zeg, heer graaf, dat men ontdekt heeft dat wij — deze zijn mijn beide zoons — de kettingen van de valbrug der Westerpoort doorgevild hebben. Men heeft ze dezen nacht terug in orde gebracht.

— Vervloekt! bulderde de graaf.

— Men sprak daarstraks van verraders, ging Jacob voort. In plaats van

eene afdeeling, de mijne, zijn er thans twee afdeelingen bij de Westervoort, daar het uitgelekt is dat aldaar de strijd het hevigst zal zijn.

— Maar dat is verraad, riep Hugo, de vuisten ballend.

— Gewis, edele heer, antwoordde Jacob. Er moet iemand zijn, die uwe plannen kent en ook weet wat ik en mijne zoons voor u gedaan hebben. Wie is echter die ellendige verklikker? Zou het die vreemde heer niet zijn, die gisterenavond hier was en beweerde den hoofdman der zwarte Jagers te kennen?

— Neen, kerel! Die man was Bertrand zelf!

— O! mompelde de droogscheerder ontzet.

— En gij zelf, sprak Hugo dreigend. Hebt gij er met niemand over gesproken?

— Met niemand, dat zweer ik! riep Jacob plechtig. Het was daarstraks, toen wij ons naar de poort begaven, dat wij er van hoorden. En dan hebben wij geen oogenblik gearzeld, heer graaf! Naar de muren gaan, waar wij uwe vrienden zouden moeten bestrijden, konden of wilden wij niet! Langs vele omwegen zijn wij naar hier gesneld om u, onzen wettigen heer en meester, met den toestand bekend te maken, u onze diensten aan te bieden, en ons bij de verdedigers van het kasteel te voegen! Ik zelf ben wel oud, voegde hij er geslepen bij, maar mijne zoons zijn jong en sterk; zij zouden daar boven op de muren een arbaleet kunnen hanteeren, terwijl ik de schichten bijbreng. Drie verkleefde mannen minder of meer....

— Het is wel, meester Jacob. Gij hebt uwen plicht gedaan. Ik neem uwe diensten aan.

— Dank, edele heer! juichte de oude fielt.

De graaf gelastte een voetknecht de drie ellendelingen binnen het slot te brengen, en wendde zich daarna tot de ridders, welke middelerwijl genaderd waren.

— Vrienden, sprak hij, gij hebt allen gehoord wat die man gezegd heeft. De opstandelingen kennen onze plannen. Hoe dit gebeurd is komt er nu eigenlijk niet meer op aan. Hoofdzaak is het dat wij de noodige maatregelen nemen om alles zoo goed mogelijk in den haak te brengen. Wie uwer heeft een voorstel te doen?

— Ik! antwoordde Boso.

— Spreek dan ras, trouwe vriend, want de oogenblikken zijn kostbaar!

Op denzelfden stond, als wilde hij de woorden van den kasteelheer bevestigen, weerklonk de hoorn van den torenwachter.

— Bij Loki! vloekte de graaf. Het spel is begonnen!

— Ik stel voor, sprak Boso doodbedaard, ons plan eene kleine wijziging toe te brengen. In plaats van met onze heele legermacht de muiters

op het lijf te vallen langs de poort, die naar het marktplein leidt, moeten wij ons verdeelen en een uitval doen langs de twee wijkpoorten.

— Maar...

— Laat mij uitspreken. Terwijl de groote uitval langs deze poort geschiedt en de oproerlingen naar deze zijde lokt, zal een onzer, heer Servaas Melissen bijvoorbeeld, zich aan het hoofd stellen van eene sterke afdeeling ruiters en langs den anderen uitgang de burgwijk verlaten. Hij moet, het koste wat het wil, de Westervoort bereiken en daar, terwijl de poorters zich op de muren bevinden, de wacht neerhakken en de ophaalbrug voor onze vrienden neerlaten. Dat eenige zijner mannen zich van goede bijlen voorzien en de uitslag is verzekerd!

— Bravo! Boso! riep de graaf. Uw raad is voortreffelijk! Zoo ik kinderloos sterf, benoem ik u tot mijn erfgenaam!

— Aangenomen, vriend Hugo, was het bedaarde antwoord. Ik neem al deze heeren tot getuigen, hoor!

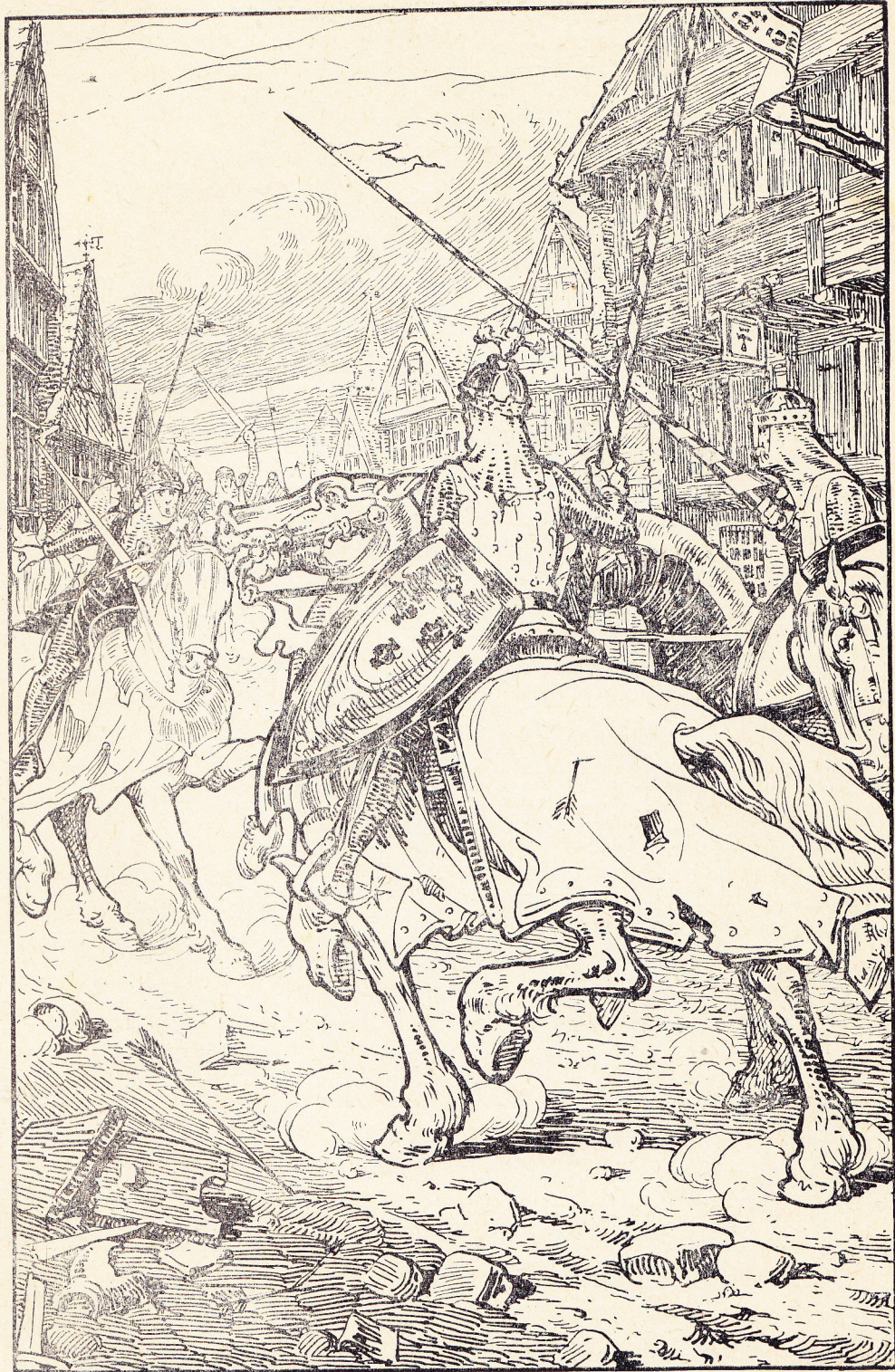
— Ja, ja! lachte de graaf. Een man, één woord! — En nu vrienden, vooruit! Gij, ridder Servaas, neem honderd ruiters! Dat een tiental hunner achter zich elk een voetknecht laten opzetten, met eene bijl gewapend! Voort! Voort!

* * *

De graaf en zijne edelen hadden, zooals men gewoonlijk zegt, zonder den waard gerekend. De poorters hadden het grootste gedeelte hunner strijdkrachten rondom het kasteel samengetrokken, omdat zij wel wisten dat de hevigste aanval langs daar zou geschieden. Nauwelijks hadden de beide strijdmachten de burgwijk verlaten, of zij stieten op versperringen, door gildesoldaten verdedigd.

Ridder Servaas had in korte bewoordingen zijne manschappen bekend gemaakt met het doel van den uitval. De poort moest bereikt worden, ten allen prijze. En de ruwe ruiters, die niets liever verlangen dan met de gehate poorters handgemeen te worden, hadden hem toegejuicht. Op een teeken van den stoeren edelman zette het eskadron zich in beweging en rendde met gevelde lansen op de versperringen in. Achter deze hadden talrijke piekeniers post gevat, terwijl boogschutters, langs de huizen opgesteld en van uit de vensters der eerste verdiepingen eene wolk pijlen afschoten op de aanstormende ruiters. Was de engheid der straat nadeelig voor de ruitertij, daar zij hen belette op eene frontlijn vooruit te rukken, langs den anderen kant was zij eerder nadeelig voor de poorters, daar dezer pijlen slechts de voorste vijanden konden treffen. Maar de speerknechten van den graaf waren tot den krijg afgericht en wisten zich behendig met hunne schilden te dekken, zoodat slechts enkelen uit den zadel tuimelden. Dit bracht wel eenige verwarring teweeg, maar deze duurde niet lang. „Voort!

Onderweg ontmoette r'dder Servaas het overschot der edelen. (blz. 145).

Voort! donderde de stem van ridder Servaas en weldra was de versper-
ring bereikt. De ruiters drukten de sporen in de flanken hunner rossen,
welke brieschend van pijn er overheen springend, te midden der piekeniers
te recht kwamen. Als een kletterende stortvloed door een woedenden storm
voortgezweept, drongen de ruiters op de poorters aan. Lansen werden ge-
drild, zwaarden flikkerden... In dicht aangesloten gelederen, met gevelde
pieken stonden de mannen der gilden, terwijl hunne schutters pijl op pijl
op hunne aanvallers afschoten. Elke woning was eene vesting, vanwaar
uit de vensters zware steenen, stoelen en banken op den vijand neerge-
slingerd werden. „Houdt stand! Houdt stand!” riepen honderden stem-
men. „Voort! Voort!” brulden de ruiters. En het werd een strijd lijf
tegen lijf, een verschrikkelijke strijd. Langs beide zijden vielen er velen
en werden onder de hoeven der steigerende paarden vertrapt. „Voort!
Voort!” klonk het steeds, en de paarden, door herhaalde spoorlagen aan-
gedreven, drongen met onweerstaanbaar geweld de gildesoldaten achteruit,
terwijl de speren, slagzwaarden, wapenhamers en strijdnotsen op de schil-
den en helmen der voetgangers beukten en dood en verderf verspreidden.
Verder en verder drongen de ruiters door, en eindelijk was de levende
dam verbroken. De ruiters stieten een luiden zegekreet uit en holden voort...

Onderweg ontmoette ridder Servaas het overschot der edelen, die
op het marktplein de nederlaag geleden hadden. Deze berichtten hem dat
de Zwarte Jagers gemeene zaak gemaakt hadden met de poorters. Ridder
Servaas kon zijne ooren niet gelooven. De Zwarte Jagers waren immers
de bondgenooten van heer Hugo en bevonden zich met de benden van
den landadel buiten de stad. Men had gewis de donkere wapenrokken
van sommige gildenafdeelingen voor die der Zwarte Jagers aanzien. Hoe-
zeer de edelen ook aandrongen en hem smeekten den teugel te wenden en
naar het kasteel terug te keeren, de aanvoerder der ruiters bleef ongeloo-
vig en onwrikbaar in zijn besluit. De graaf had hem opgelegd zich van
de Westerpoort meester te maken; hij zou het hem gegeven bevel uitvoe-
ren. Er schoot de edelen niets anders over dan zich bij hem aan te sluiten.

De tocht werd hervat. Doch het was niet meer de schitterende
ruiterbende, welke een uur geleden zoo overmoedig de burgwijk verlaten
had. Velen hadden hunne speren verloren of de gebroken schachten er
van weggegoorpen; geen enkele, die gaaf en ongedeerd uit den strijd was
gekomen; men zag niets dan gescheurde wapenrokken, gedeukte helmen,
doorhakte maliënkolders en hier en daar zelfs beukelaars, waarin de schichten
der poorters waren blijven steken. Van de honderd ruiters waren er slechts
een vijftigtal overgebleven. En dat was het werk dier lage poorters, welke
zij meenden als lammeren voor zich uit te kunnen drijven! Die menschen
bezaten dus toch wat zij alleen dachten te bezitten: moed!

Eindelijk waren zij in de straat, welke op de Westervoort uitzicht gaf. De sporen werden in de flanken der paarden gedrukt en in wilden galop renden zij op hun doel af. Doch de poorters op de muren hadden den vijand bemerkt; hand- en voetbogen werden gespannen; pijlen snorden door de lucht. „Voort! Voort! Poort gewonnen! bulderde ridder Servaas.

Kletterend en daverend weerklonken de hoefslagen onder het donkere gewelf. Maar de poort stond open, de stormegge was opgehaald, de valbrug neergelaten.... Door hunnen dollen rit medegesleept en door de achtersten voortgedrongen renden ridder Servaas en de voorste zijner ruiters over de valbrug. De poorters in de torenkamer maakten van de gelegenheid gebruik; de stormegge daalde neder, de valbrug rees omhoog... Ridder Servaas en degenen, die hem gevolgd waren, bevonden zich buiten de muren, van hunne strijdmakkers afgescheiden. En van op de muren regende het pijlen en ander werptuig op hen en op hunne makkers, welke langs de binnenzijde der poort stonden....

* * *

Ook de uitval van het andere gedeelte der bezetting was totaal mislukt. Na een hardnekkig gevecht waren de benden van den graaf in de burgwijk teruggedrongen, gevolgd door de poorters en de Zwarte Jagers. Eindelijk, langs alle zijden vinnig bestookt, begonnen de grafelijke benden meer en meer te wijken en sloegen ten slotte op de vlucht naar de slotpoort. Nog hielden de edelen en de ruiters stand. Toen zij echter gewaar werden dat hun de terugtocht ging afgesneden worden, wenden zij hunne paarden om en renden naar de poort van den burg, hunne eigene voetknechten vertrappende. Niet zoodra was de laatste ridder onder het gewelf verdwenen of de valbrug rees langzaam omhoog met de strijders, die er zich nog op bevonden. En met onuitsprekelijken schrik zagen degenen, welke de brug niet hadden kunnen bereiken, hunne makkers zich aan elkander vastklemmen, het evenwicht verliezen en ten slotte onder het slaken van noodkreten in de diepe gracht storten.

Dit was het einde. De overblijvenden wierpen de wapens weg en smeekten om lijfsgenade. Berthold, die de voorste in het gevecht geweest was en onder wiens slagen velen der grafelijke knechten gevallen waren, was nu ook de eerste om de slachterij te doen ophouden. De poorters en de Zwarte Jagers trokken met hunne krijgsgevangenen haastig tot aan gene zijde van de burgwijk terug, terwijl hun door de schutters van het kasteel eene menigte pijlen nagezonden werd.

De burg was gesloten. Al degenen, welke zich achter zijne muren bevonden, waren er voorloopig in veiligheid, doch van de buitenwereld afgezonderd.

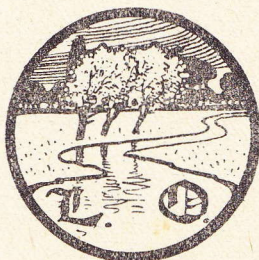

GEMEENTE!

EEN VERHAAL UIT DE XIIe EEUW.

DOOR

C. DE KINDER.

LODEWIJK OPDEBEEK

Uitgever.

— ANTWERPEN —

1914.